

Een kanttekening bij 'de vloek van Michels'

Het congres van 4 maart jl. heeft een stelling van Bart Tromp in 'De vloek van Michels' (s&d 2 1995, pp. 93-95) schijnbaar gelogenstraft. Tromp beweerde dat de leden van de partij met betrekking tot dit congres geen enkele invloed hadden op de meningen en besluitvorming. De schuld daarvan legde hij bij het partijbestuur, inzonderheid de voorzitters. Hetzelfde congres nam een 'amendement' Groningen aan, waardoor een belangrijk agendapunt – de nadere aanpassing van de statuten en het huishoudelijk reglement in het verlengde van de wijzigingen die in 1992 zijn aangebracht – niet slechts verdaagd, maar geheel en al van de agenda afgevoerd werd. Deze nederlaag van het partijbestuur maakt duidelijk dat een andere stelling van Tromp, namelijk dat de partijvernieuwing van Rottenberg en Vreeman heeft geleid tot een structuur waarin de dienst wordt uitgemaakt door een handvol beroepspolitici, in elk geval onjuist is. Blijft de vraag of het congresbesluit de wil van (een meerderheid van) de leden van de partij weerspiegelt heeft, zodat ook de eerste stelling niet in stand kan blijven.

Tromp schildert het beeld van een voorzitterschap dat de macht in de partij naar zich toe heeft getrokken, onder andere door na te laten de 'bestaande constitutionele organen van de partij te revitaliseren en tot centra van serieuze menings- en besluitvorming te maken.' Ten eerste valt

het kennelijk nogal mee met de vitaliteit van – in elk geval – het congres. Ten tweede doet deze voorstelling van zaken onrecht aan het uitgesproken streven van het voorzitterschap om op basis van de voorstellen van de commissie-Van Kemenade en de daarop geïnspireerde besluiten van het congres in 1992 precies het tegendeel te doen, namelijk de ledenvergaderingen om te vormen tot open platforms voor vrije politieke discussie, elk op het eigen gemeentelijke, provinciale respectievelijk landelijke niveau.

Tromp gaat eraan voorbij dat de partij in de jaren '70 en '80 veel meer dan thans beantwoordde aan de 'ijzeren wet van Michels', omdat toen vrijwel alle partij-activiteit gericht was op de uitoefening door een elite van hoogstens een paar procent actieve partijleden van een zo gedetailleerd mogelijke greep op de door de partij in het veld gebrachte volksvertegenwoordigers. Hij veronachtzaamt dat de hiervoor bedoelde wijze van politiek bedrijven niet eerst na het optreden van het voorzitterschap impopulair is geworden, maar dat omgekeerd Rottenberg en Vreeman tot het voorzitterschap werden geroepen toen gebleken was dat deze wijze van politiek bedrijven ineffectief was en met name de generatie ná Nieuw Links volstrekt niet aansprak.

Men mag er niet vreemd van opkijken dat het voorzitterschap respectievelijk de partij bij het zoeken naar nieuwe vormen en gedachten wel eens mistasten. In een tijdsgewricht waarin alle serieuze politieke partijen in een

✎ P E N O P P A P I E R ✎

identiteitscrisis verkeren, bestaat er geen koninklijke weg tot herstel van de bloedcirculatie in de haarvaten van de representatieve democratie. Alleen een volstrekt open discussie, waarin geen enkel gezichtspunt of experiment taboe is, biedt hoop op uitkomst. De 'constitutionele orde' van de partij kan daarbij niet buiten schot gehouden worden. Wie dat wel wenst te doen biedt de oligarchen

à la Michels in feite een schild om hun geprivilegieerde positie te verdedigen. Als de indieners en ondersteuners van het 'amendement' Groningen door vergelijkbare conservatieve motieven bewogen werden – en daar heeft het alle schijn van – hebben zij de partij een slechte dienst bewezen. Ik ben dan ook bang dat het congresbesluit geen logenstraffing is geweest van de eerstgenoemde

stelling van Tromp, maar juist een illustratie, die echter wel de schuldtoerekening alsmede de rest van zijn betoog op losse schroeven stelt.

JAN JAAP RIETVELD
*Jurist en lid van de Reglementen-
 commissie van de PvdA.
 Een reactie op persoonlijke titel.*

